

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhöz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A tanév végén.

Az 1884—85-ik iskolai év véget ért. Az iskolák ajtói, miután a serdülő nemzedék egy évi szorgalmas szellemi munkálkodása eredményéről nyilvánosan számot adott, bezártak. A kik azokon — mint a szorgalmas méhek kasuk ajtónyílásán — tíz hóig zsongva, sietve ki- s bejártak, hozva és vite a szellemi ismeretek egyes részecskéit, melyekből tudományos képzettségük lassacskán ki-domborul, a jól végzett munka fölemelő érzetével lelkökben, vidám zajongással ajkaikon elszéledtek. Elszéledtek ki jobbra, ki balra, fölkeresni az édes otthon, hogy ott a szülői és testvéri kedves körben, — kiré ily kör várakozik, — ott a szülői lak kertjeinek hűsítő árnyal kinalkozó fái alatt, az édes anyai és testvéri kezek által plántált és gondozott virágok illatáramai között tíz havi megfeszített szellemi munkásságnak fáradaimait kipihenék.

Célzatosan használtam eme kifejezést: „megfeszített munkásságnak fáradaimait”, mert valóság-gal a zsenge gyermeki értelemnek a felölelésre be-ozott tananyag akkora mennyiségét kénytelen mai napság felölelnie, miként bámolni lehet, hogy meg-birja s sulya alatt csak a kisebb rész kedvetlene-dik el, hogy ne mondjuk: roskad össze a munka folyamata alatt.

Igaz, hogy a jelen kor a megfeszített munkás-ság követelményével lép elő mindenki, s így a serdülő nemzedékkel szemben is; az is igaz, hogy a ruganyos gyermeki értelem csak terüt megbir s szükséges is, hogy annak elég foglalkozás adassék, mert az ilyen foglalkoztatás folytán erősödik a szel-lemi munkásság végzésére hívott szervezet, fejlődik a gondolkozó és ítélő képesség, nemesbül és nő-vekedik az erkölcsi érzület. Ez mind igaz, de ne-künk ugy tetszik, hogy mégis kissé sok az a tan-anyag, melyet egy 10—14 éves gyermek érte-lemének egy iskolai év folyamata alatt a rendes érte-leményben találhaljuk fel egyik okát annak, hogy azon kimutatások, melyek a tanuló növendékek elő-meneteléről adnak a tanév végén számot, tele van-nak 4- és 5-tösökkel, vagyis a legrosszabb érdem-

fokozati jelzőkkel, melyek az illető tanulókat elkedv-telenítik, a szülőket pedig elkésertik. Aligha nem ezen körülményben rejlik oka annak, hogy az egyes szorgidők, főleg pedig a tanév végén a szorgalmas és önértetes tanulók jó nagy része testileg, lelkileg annyira ki van merülve, hogy annak láttára a fi-gyelmes szemlélőnek méltó aggodalommal telik el. Az erőt meghaladó munka nagyon káros vissza-hatással szokott lenni nem csak a physikai, hanem a szellemi élet erőire is. Elszomorító példák szóla-nak a mellett, hogy az erők túlfeszítése egy időn tul keservesen szokta magát meghoszolni.

Ez mindenesetre olyan kérdés, mely megér-demli, hogy a kik a tananyagok beosztására el-határozó befolyással bírnak, kissé gondolkozzanak felette. A serdülő növendékek egészséges fejlődésé-nek kérdése nagyon fontos kérdés.

Ez az egyik gondolat, melyet a most lejárt tanév zárvizsgái lelkünkben fölébresztettek.

Még egy gondolatunkról akarunk a tanév vé-gén számot adni, mely olyan kérdést foglal magá-ban, hogy szintén megérdemli a vele való foglal-kozást, komoly megfontolást.

Ha a középiskoláink állapotáról, életmódozatai-ról összeállított értesítőket átlapozgatjuk, ugy talál-juk, hogy nálunk aránytalanul nagy azon növen-dékek száma, kik a gymnasiális oktatást veszik igénybe, vagyis az ugynevezett tudományos pályára készülnek. Az ilyenekből válnak ki az ügyvédek, papok, mérnökök, orvosok, tanárok, tör-vényszéki és közigazgatási tisztviselők stb. stb.

Tagadhatlanul igen szép elhivatás ezen pályák közül akármelyiken forgolódni s keresni meg a mindennapi kenyeret. Igaz, hogy akármely nem-zetnek tekintélye emelésére szolgál, ha tudományo-san képzett fiaiban válogathat, de a jelen nagy mértékben reális irányzatu társadalmi viszonyok között semmiképen sem előnyös sem az egyesekre, sem magára egy nemzet egyetemére, ha a jövő nem-zedék csak a tisztán tudományos képzettséget igénylő életpályákat tartja szemek előtt, csak ezeket kedvelj, ezeket tekintí olyanoknak, melyek öröklött önbecs-éretét kielégíthetik, a reális irányu életpályára való

készülés és azokon való forgolódást pedig méltósá-gán alól állónak itéli s ez okon kerül.

Fájdalom, ez nálunk magyaroknak régi beteg-ség. Ebben rejlik oka annak, hogy míg ifjaink a jogi, orvosi, hittani stb. pályákra ugyszólva özön-lenek s ezen pályákat túlarasztják, addig az iparra csak igen kevesen adják rá magukat. Birkoznak a gymnasiális tantárgyakkal sokszor elégséges erő és hajlam nélkül, hogy ugynevezett tudományos emberekké képezzék ki magukat s hogy aztán nagy fáradsággal és költsékezéssel megszerzett diplomájuk mellett szegénykedjék, nyomorogják át az életet, holott más irányu életpályához kevesebb szellemi erőfeszítéssel, költsékezéssel juthatnának s kedvezőbb anyagi helyzetet biztosíthatnának maguknak.

Ez egy olyan káros előítélet nálunk, melyet okvetlenül le kell küzdenünk korszerü nemzeti fej-lődésünk, le kell küzdeni anyagi gyarapodásunk, le kell küzdeni gyermekeink jobb jövője érdekében. Képezzék magukat tudományos pályára azok, kik arra hivatottsággal bírnak, a nagyobb rész pedig béküljön ki a gondolattal, hogy Magyarországnak mentől több képzett iparosra van szüksége; hogy első sorban az ipar az, melynek legnagyobb jövője van, mely akármely nemzet anyagi jólétét bizto-síthatja. Hogy az iparral való foglalkozás nem le-alázó senkire nézve sem, a ki ezt hiszi, az egy káros előítélet nyomása alatt él; hogy szakképzett, ko-moly törekvésü és gondolkozásu iparos a mellett, hogy kedvező életviszonyokat biztosíthat maga és családja részére, másfelől mai napság a társadalom-ban épen olyan megbecsülésben részesül, mint a legtanultabb ember, s így semmi ok nem forog fenn arra nézve, hogy gyermekeink a reális irá-nyu életpályákat lenézzék és kerüljék, ellenben nyomós egyéni, nemzeti és társadalmi okok ajánl-ják, hogy fiaink mentől nagyobb számmal adják magukat az iparos pályára.

Ez a kérdés is megérdemli, hogy kissé ko-molyan gondolkozzunk felette. Gondolkozzanak fő-leg a szülők, kiknek legnagyobb része még ma is ugy gondolkozik, hogy lealázó reájuk és gyerme-keikre nézve, ha fiaikat iparos pályára adják s ké-szebbek azokat arravaló erő és hajlam nélkül is

TÁRCZA.

A hét város adelantádója.

— Angolul írta: WASHINGTON IRVING. —
Fordította: V. D.

(Vége.)

A hajó végre a Tájóba ért és Lissabon híres városa előtt horgonyt vetett. Don Fernandó megörvendve szállott partra és sietett ősi hajléka felé; — nagy meglepetésére azonban egész ismeretlen emberektől lakva találá. utasi-tást senki sem adhatott neki.

Erre Don Ramiro Alvarez háza felé indult, mert a lobbanó hév, melyet az alkald leányának szemei okoztak, már rég kialuvék és Szerafínához való szerelme ismét, mint azelűtt, felgerjede szivében. — Az erkélyhez közele, mely alatt hízegő éjji zenéjét oly gyakorta elzenge volt. Csak-nak-e szemei? . . . Nem, az ő. Szerafína, szépségében, teljes fényében ott áll a erkélyen. Az örömtől meg volt hatva és felé tárá karjait. A nő rá boszus tekintet vetve gyorsan távozik az erkélyről. — Talán megtudott valamit az alkald leányávali szerelméről? A lak ajtói nyitva valá-nak, gyorsan felsietett a lépcsőkön, szobájába lépett és abaihoz borula. a nő azonban megrettenve futott egy ju lovag karjai közé.

— Uram! felvilágosít ön engemet ezen jelenet felől, melynek szemtanuja vagyok? — kérdé emez hidegen.

— Miféle jagon intézi ön hozzám e kérdést? — vi-szonzá Don Fernandó.

— Egy jegybenjáró jogával, — volt a válasz.

Fernandó remegett és elhalványodott.

— Ah Szerafina, Szerafína! — kiálta kétségbeesett hangon — ez a nekem ígért hűség?

— Szerafína? Mit akar ön ezzel mondani? Ha ime ezen hölgyről akar ön beszélni, ugy tudja meg, hogy Máriának hívják. — szóla a lovag.

— Nem Alvarez Szerafína? és ez a kép, mely ott a falon függ, nem-e az ő képe? — kérdé Fernandó.

— Boldog isten! — kiálta a hajadon — ő nagy-anyámról beszél.

A szerencsétlen Fernandó a legrettentőbb zavarban volt. Hogyha szemekéin hinne, ugy előtte álla oly forrón szeretett Szerafínája; hogyha annak adna hitelt, amit hal-lania kelle, ugy csak vonásai volnának unokáján láthatók.

Feje szédülni kezdé. Elsietett az ország kormány-irodájába és kimerítö tudósítást tön a hét város szigeté-ről, a melyet felfedezni szerencséje volt. Hanem az iro-dában senki se hallott olyan sziget létezéséről, sem ilyféle felfedezési utról. Fernandó erősítette, hogy ő maga vál-lalkozott a koronávali szerződés mellett e felfedezésre, melynél fogva ő a felfedezett sziget adelantádójává nevez-tett. Erre nézve a királyi levéltárban okmányoknak kell lenni, és csak azon volt, hogy ennek a kormány érdeké-ben utána kell járni. Az ő ide-oda kapkodásai mellett az iroda személyzeteivel, magára voná a figyelmet; — egy őszbe vegyült irnok, ki orrára biggyeszített szemüveggel, egyik magas állvány mellől egy ív nagyságu vaskos ok-iratot czipelt elő, ki a kormány irodájában hosszu évek során okiratok másolgatásával foglalkozék s csaknem oda-nőtt már íróasztalához, s kinek feje tele volt tételek és okmányjegyzetekkel. Miután az iroda ezen nélkülözhetet-lenje Don Fernandóra figyelve, megérté a tárgyat, mely-ben ő oly jártas vala, füle mellé tevő tollát és eljött íróasztala mellől. — Az öregnek csak most jutott eszébe, hogy előseitől a hivatalban hallott valami felfedezési ut-ról beszélni második Joao idejében, mely jóval ezelőtt valami száz évvel lehetett. És hogy erről még jobban meggyőződjenek, felkutaták az irnokok a Torvodi-tombói

okmánytárt és valóban akadtak is egy portugal okmány-ban a korona és egy bizonyos Fernandó de Ulmó közötti szerződményre a hét város felfedezésére vonatkozólag, — ugyszintén a felfedezendő város adelantádója kinevezésére nézve is.

— Nő látjátok — kiálta gyöztösen Don Fernandó, — most nyíltan áll előttem, amit mondek. Én vagyok az ezen okmányban megnevezett Fernandó de Ulmó. Én fedeztem fel a hét város szigetét és a koronávali szer-ződményem következtében jogom van ennek adelantádó-jává is lennem.

Don Fernandó elbeszélését, mint történeti okmányt ugy vették, de mégis nem lehet csodálkozni, hogy ha egy oly virágzó korban levő férfit, ki egy oly eseményről beszél, mely ezelőtt mintegy száz évvel történt és azt a jelenre alkalmazza, — egyáltalában örülnek tartanak.

Az öreg irnok vállait vonogatva, fejét kezére tá-maszta visszasimult ódon íróasztala mellé, füle mellé helyezett tollát elővéve, egy negyed kötésü nagy vaskos gyűjteményből egy újabb okmányuk ötvennegyedik részét kezdé írogatni. — A többi irnokok egymásnak guyoson intettek és hasonlóan helyeikre térének vissza. Szegény Fernandó így egészen magára hagyatva, elosont az iro-dából, azt sem tudta hogy hol van s mi történik vele.

E felzavart lelki állapotban anélkül, hogy meg is gondolta volna, hogy hová forduljon, Alvarez laka felé indula, de a kaput bezárak előtte. — Hogy őt végre az örüléstől némileg megmentsék, mely — mint látszék — rajta elhatalmaskodni kezdé, s hogy bebizonyítsák előtte, hogy Szerafína, ábrándos álmainak tárgya, valóban meg-halt, könyörületes szívü emberek sirjához vezetéék őt. Ott látá ő a nemes nő márvány szobrát, mellette férjét büszke lovag fegyverkészletben, és mindkét oldalon számos nő és férfi utódot térdelő helyzetben. A siremlék már az idő viszontagságaitól romlásnak indula, mert a lovag kezeiről,

a gymnasiális nevelési rendszeren végig kineztatni, sem hogy belőlük jóaraváló iparost képeztessek.

És ez a másik gondolat, melyet a most bezártul tanév záróvizsgái lelkünkben fölébresztettek.

Lenne még több is, melyek szintén megérdemelnék, hogy a beállott szünnapok alatt foglalkozunk velök. Ugye lehet, hogy később megbeszélés tárgyává is fogjuk azokat tenni, most azonban rövid elmefuttatásunkat bevégezzük azon ohajtásunk nyilvánításával, hogy hazaszéledt tanuló ifjaink ott az édes otthon ólén a jól végzett munka fáradoalmait pihenjék ki csendesesen s majd az új tanév reggelén most félbehagyott munkájokhoz mindannyian megfrissült erővel térjenek vissza. —i.

A magyar ev. ref. egyház konventjének gyűlése.

(Vége)

A második ülés 16-án tartott Vay Miklós b. koronaőr és Kun Bertalan püspök közös elnöklése alatt. A jegyzőkönyv hitelesítése után Tóth Sámuel jegyző előterjeszté a jogügyi bizottság jelentését a közoktatási miniszter válaszára vonatkozólag.

Ezen bizottsági jelentést, tekintettel a kérdés igen fontos voltára, lapunk szük tere alig engedi meg, mégis egész terjedelmében közöljük a mint következők:

Az egyetemes konventtől nyert megbízás következtében pontonként felvételre tárgyalásra a vallás- és közoktatási magyar kir. miniszternek leírata, arra vonatkozólag következő véleményét terjeszti elő a közjogi és iskolai bizottság.

A miniszter leírata a konvent által tudomásul vételvé, ennek következtében a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur tisztelettel értesítették, hogy ohajtotta volna ugyan egyetemes konventünk, ha a középiskolánk érdekében kért évenkénti államsegély egy összegben általánként szolgáltatott volna ki az általunk fölterjesztett feltételek megtartása mellett egyetemes konventünknek, mint hazai ev. ref. egyháznak és iskolai főhatóságainak kezébe; és ha már az orsz. középiskolai törvény kívánalmával a segélyezés ezen módját megegyezhetőnek nem találta, megkísérelte volna kérelmünknek és kívánalmainknak — tekintettel azon áldozattételekre és hosszas szolgálatokra, melyeket ev. ref. egyháznak a tanügy terén felmutatott és kifejtett — tekintettel alkotmányunkban a felekezetek által biztosított jogegyenlőségre — az országos törvényhozás elé terjeszteni, vagy legalább azt jövőre biztos kiltatásba helyezni; de miután ezáltal azt nem nyerhetük meg és miután több középiskolánk fennmaradására nézve életkérdéssé vált a mielőbbi segélyezés, a viszonyok és körülmények kényszerítő hatása alatt hajlandó az egyet. konvent arra, hogy az államsegélyezési ügy az olyan iskolákra nézve, melyek az államsegélyt fennmaradásukra multhatlanul igénylik és arra egyházkerületeik útján jelentkeznek, külön és önállólag megoldassék, nehogy a halogatás és késlekedés következtében ezen tanintézetek hasznos működése kockára tétessék és még tovább is reménytelenül legyenek a létérti küzdelemben.

A bizottság különben a leiratnak következő pontjaira megjegyzi:

melyek imára valának kulesolva, egy pár ujj már hiányzott és Szerafina szép orezáról, onnan is hiányzott az orr.

Don Fernando e kőszobor látására keserű panaszra fakada kedvese hütlensége miatt. — De hogy is lehetne várni azt, hogy egy kedves egész évszázadig hű maradjon? A szerencsétlen Don Fernando de Ulmó kegyeletes tette határozta el magát megboldogult menyasszonya érdekében; ugyanis egy ügyes kőfaragó által új orrot tétetett a letörtött helyébe.

Most már többé nem kételkedett, hogy azóta, a legesodásabb módon, több mint egy század éjjele tünhetett el, míg ő a hét város szigetén volt, és azért áll most ő ugy szülővárosában, mint valamely idegen, mintha abban sohase élt volna. Ezerszer is visszakiáinkozott a csodás szigetre és a magas boltíves termekbe, hol oly udvarias fogadtatásban részesült; most pedig ott, hol az ő Szerafinája márvány nagyanyává változék, mellette gyermekei és unokáiival, ott kelle neki ismét az alkald leányának esodaszép fekete szemre gondolni vissza, ari kétségkívül — miként ő — még ifju korának teljes virágában volt, és szívében mélyen fájlalá a még egyszer visszatérhetés édes örömeit.

Örömet kelne utra még egyszer saját költségén, hogy a kedves szigetet felkeresse, de segélyforrásai kiapadtak. Oh! hiszen senki sem akart elbeszéléseinek hittel adni, senki se hitte őt másnak, mint egy szegény hajótörést szenvedett ábrándozónak. Ő azonban ennek daczára is annak valóságáról meg volt győződve, ami vele történt, bárba mások előtt a gúny czéltáblájául szolgált is, bárba a rakoncátlan ifjuság uton-utfélen „a hét város adelantádjának“ gúnyolá is.

Miután belátta, hogy minden törekvései hiába valók, hogy ő még egyszer a hét város szigetére hajózzon, mégis elhajózott a Kanári szigetekre, mert itt legalább kedvez

1. A miniszteri leiratban kiemeltetik, hogy hajlandó a miniszter elfogadni, hogy az államkormány által kinevezendő tanárok egyébiránti képesítettségök mellett csak is ev. ref. vallásu egyének lehessenek. ezt a bizottság az egyetemes konvent által állandó szabályul kívánja megállapítani, a középiskolákat fenntartó testületeknek különben szabadságukban állván, hogy a felmerülő viszonyok és körülményekhez képest a közvetlenül általuk fenntartott tan-székre ev. ágost. hitfelekezetű tanárokat is választhatnak, a mint azt iskolai szervezetünk 98. §-a meghatározza.

2. Az államkormány által kinevezendő tanárok fe-gyelmi ügyében kijelenti ugyan a vallás- és közoktatási miniszter, hogy kész az egyetemes konventnek e kérdés-nél a feliratban kifejtett álláspontjához hozzájárulni: még is kimondja, „hogy a kormány által kinevezett tanárok netáni elmozdítása feygelmi uton addig végre ne hajtás-sék, míg a miniszter a hozzá minden esetben felterjesz-tendő indokolt itéletet helybenhagyó tudomásul nem vette.“ Miután ilyen esetekben is, ha a helybenhagyó tudomás, mint multhatlan föltétel állapítatik meg: ez sajnos félre-értésekre vezethet s a feygelem belső egysége s összhang-zatos iránya veszélyeztetnék: az egyet. konvent által e le-íratra adandó válaszban kerestessék meg a miniszter ur, hogy miután egyházi törvényeink értelmében teljes igazság-szolgáltatást biztosító szervezett feygelmi bíróságaink van-nak s a törvény által megszabott bírói eljárás keretébe be nem illeszthető, hogy ott, hol a bírák törvényszerűleg itél-nek, mégis bármily esetben bizonyos fenntartások adassa-nak a kormányának; de meg maguk közt a tanárok között is sajátosság helyzetet idézhet elő az illető tanárookra nézve, a mennyiben könnyen azt vélhetik, hogy ő felettük az egy-házi felügyelet csak névleges, ők egy más hatóságtól, az államkormány képviselőjétől vannak függésben, tehát ők kiváltságos helyzetet tulajdoníthatnak maguknak a többi tisztársak felett, az ilyen szellem és felfogásnak pedig még csak az árnyéka is eltávolítandó lévén az egy inté-zetben ugyanegy célra törő és működő tanárok gondos-kodásától; elégedjék meg a vallás- és közoktatási miniszter annyival, a mennyit maga az országos törvény megszab, hogy t. i. egyszerű tudomásvételt végett az elmozdítási ité-let felterjesztendő, hogy a szükséges további intézkedést megtehesse.

3. A tantervre vonatkozó azon indokolást sem hagy-hatja minden észrevétel nélkül a bizottság, hogy t. i., ha valaha bekövetkeznék vagy az egyet. konvent ugy látná, hogy bekövetkezett, miszerint a kormány által megkövetelt tanterv retrograd irányt vett: mindig szabadságában áll az egyet. konventnek az államsegélyt ily áron el nem fogadni s a szerződéstől a 47. §. e) pontja értelmében visszalépni. Ohajtotta volna a bizottság, ha ezen indokolás a leirat-ban mellőztetik, mint a mely megnyugtatónkra éppen nem szolgálhat, tudva azt, hogy a mi viszonyaink követ-keztében a szerződés felbontása és e szerint az államse-gély megszüntetése tanintézetek nézve legtöbb esetben igen sok nehézséggel járna s azokra nézve életkérdéssé válhatnak.

Ezek után ajánlja a bizottság, hogy:

1. Miután egyházunknak legtöbb és legszentebb ér-deke, hogy iskoláit, melyeket önmaga hozott létre és tar-tott fenn ennyi időn keresztül, továbbra is a maga saját erejéből tartsa fenn s e tekintetben minden áldozatot meg-hoznia multhatlan kötelessége, államsegélyezésre csak oly

czéljához közelebb érve magát és e sziget lakói a tengeri kalandokat leginkább kedvelték. Ott valóban figyelmes hallgatokra is találta, kik csodás elbeszéléseit egész oda-adással hallgatták, mert e táj hajókalauszai és tengeresei örömet adtak magukat a felfedezésekre és ugy hitték e csodát, melyet előtűk elbeszélé, mint a tiszta evangéliumot.

Azután már meg is szokták vele ama nagy csodá-ról, a világ-tenger ama nagy talányáról beszélgetni és hogy annak hegyei új hazája lakói előtt mily gyakran feltűnik, hajók indulnak oda tömbösör, de mindig eredménytelenül. Elvezették őt egy tengerpart melletti sziklafokra, a honnan leggyakrabban valának láthatók ama titokteljes szigetnek hegyesüesai.

Don Fernando elragadtatással szeretett ezekről be-szélgetni. Nem kételkedett abban, hogy ama távoli szik-lacsoport lenne ama kikötő, hol egy természetfeletti ha-talom oly csodásan uralkodott felette, hogy egy éjnek tetsző idő letelte alatt egy egész évszázad vonult el feje felett. — Hasztalan fáradozott, hogy a sziget lakóit még egyszer új felfedezési utra birja; a Kanári-sziget minden lakója tudja, hogy ama mesés sziget általában meg se közelíthető. Csak Fernando reménylé annak látását. — Minden reggel a Palma-sziget hegyfokára ki-kísztálgatott és ott egész napokig időzött azon reményben, hogy a hét város szigetnek bűvös hegysege a távol látókörön fel-tűnik. Minden este a merev nézéstől kifáradva tért vissza, de másnap reggel már ujra kész volt a hegyfokra indulni.

Ez örökös várársban egészen megőszült és végre szokott ülőhelyén holtan találák. — Sirját Palma-szigetén még ma is mutogatják, és azon a helyen most is egy kereszt áll, ahol ő minden reggel ülni szokott, szüntelen a tengerre nézve, hogy a távolban legalább megpillant-hassa ama sziget hegyeit, melyen életének egész reménye lön semmivé.

tanintézeteket ajánljanak az egyházkerületek, melyek semmi esetre sem képesek magukat önérejkükből a törvény kívá-nalmái szerint berendezni és a melyek államsegély nélkül tovább — legalább jelenleg — fennnem tarthatók. — Maguk az egyházkerületek saját körükben bírálják meg minden ilyen középiskola helyzeti körülményeit és viszonyait.

2. Maga az egyet. konvent egy 5 tagu bizottságot választ, melynek föladata lesz az egyházkerületek által föl-terjesztendő ilyen vagyoni kimutatásokat felülvizsgálni, a helyzeti körülményeket a legnagyobb körültekintéssel mér-legelni s észrevételeivel azokat az egyet. konventhez föl-terjeszteni.

Ezen 5 tagu bizottság hatalmaztatván fel a segélye-zési ügyben az államkormány megbízottjával vagy meg-bízottjaival érintkezni az egyházkerületek ajánlata és ja-vaslata után a szerződési fervezetet elkészíteni s a konventtől nyert felhatalmazás mellett azokat az államközégekkel meg-kötni.

3-szor. Már konventünk fölterjesztvén legközelebbi gyűlésében a 83. szám a., hogy iskoláink közül többnek egyszersmindenkora szükségelt beruházások czéljából is van szüksége államsegélyre, a vallás- és közoktatásiügyi miniszter kifejezte, hogy hajlandó ezen ügyben tárgyalásba bocsátkozni. Felhivatnak az egyházkerületek, hogy az ily egyszersmindenkori segélyt igénylő iskolák szükségleteit szintén megvizsgálva terjessék be a már jelzett konventi bizottsághoz, hogy azokat az szintén behatólag mérleget-hesse és terjessze konventünk és majd az illető minisz-teriumhoz.

Budapest, 1885. jun. 15. Tóth Sámuel, a köz-jogi és iskolai bizottság jegyzője.

A jogügyi bizottság ezen véleményes javaslata fölött élénk és hosszas vita fejlődött ki. Némelyek a protestans autonómiát vélték megtámadva lenni az által, ha a ref. egyház középiskoláiban a tantervet az állam állapítja meg, a tanárokat az állam nevezi ki, kik feygelmi tekintetben az egyház bíraskodása alatt állanak ugyan, de elmozdítá-suk esetében a közoktatásiügyi miniszter jóváhagyása ki-nyerendő, mely jóváhagyás nélkül az egyház feygelmi bíróságának az elmozdítást tárgyzó itéletei jogerőre nem emelkedhetnek.

A többség azonban számos középiskoláink jelen sa-nyaru anyagi helyzeténi javítását tartván szeméi előtt; ezt pedig más uton elérhetőnek nem vélvén, csak ha a jog-ügyi bizottság ajánlatát magáévá teszi, azt nagy többség-gel el is fogadta. Így tehát a ref. egyház középiskolái kö-zül azok, melyek más uton magukon segíteni nem bírnak, a szükséges állami segélyben fognak évenként részesülni. Ennek ára az, hogy ezen felekezeti középiskoláink az állam által megállított tantervhez kell hogy alkalmazkodjanak.

Ezen nagyfontosságú ügy ily módon megoldást nyer-vén, a 2-ik napi ülés véget ért.

A harmadik ülés 17-én d. e. 10 órakor nyílt meg Vay Miklós br. koronaőr és Kun Bertalan püspök közös elnöklése alatt.

Ezen ülés első tárgya: a máramarosszigeti főtanoda és a közoktatásiügyi miniszter között 10,000 frt évi állam-segély nyújtása tárgyában létrejött szerződés ügye. A tisztán-inneni kerület kéri a konventet, hogy ezen szerződést hagyja jóvá. Jóváhagyatik. Ezen tárggyal kapcsolatban Vay Miklós elnök indítványára a konvent kimondja, hogy jövőre az ilyen természetű fontos ügyekben egy bizottság határozzon, mely az öt püspökből, öt főgondnokból s jegyzőből álljon.

Tárgyalás alá kerül a tisztáninenni egyházkerületnek, a ref. egyháznak a főrendiházban leendő képviselőségére vonatkozó ismeretes indítványa, mely az első napi ülésen véleményezés végett a közjogi bizottsághoz tétetett át.

A közjogi bizottság véleménye ezen ügyre vonat-kozólag ez: „határozza el a konvent, hogy fenntartván az 1884. november havában 60 és 64 sz. a. határozataiban az egyház egyetemes érdekében kifejezett álláspontját: kötelességének ismeri az abban kifejezett czél elérésére min-den alkalommal kellő alkotmányos eszközökkel tevékenyen törekedni, miután a felterjesztésnek sem ama részét, mely a zsinat határozatait az egyházkerületek főnökeinek rész-vételét a főrendiházban függőben tartani kívánja, sem másik részét, melylyel saját egyházkerülete főnökeire, esetleg ki-terjedő jog gyakorolhatásának függőben tartását elrendeli, az egyház egyetemes érdekében nem tartja, különben is az egyházkerület ez utóbbi határozattal főnökeit a megjele-néstől jogosan el nem tilthatta, a konvent e részben to-vábbi intézkedést szükségesnek nem tart; rendkívüli zsinat összehívása iránt a kellő lépések megtételére jogosítva azért nem érzi, mert a zsinati törvények 90-ik §-ában megszabott feltételei a rendkívüli zsinat megtartásának nem forog-nak fenn.“

Tisz a Lajos gr. dunamelléki főgondnok hivatkozván arra, hogy századokon keresztül való nélkülözések és türel-metlenségek forogván fenn a ref. egyháznak a főrendiház-ban leendő képviselőségének kérdésének törvényhozásilag tör-tént elintézése alkalmával, a törvényhozás alig járhatott el másképpen, alig alkothatott más törvényt, mint olyant, mely fokról-fokra igyekszik az ellentéteket kiegyenlíteni. Nem tartja a ref. egyház érdekében állónak azért, mert e kérdésben el nem érhetette azt, a mit jogosan kért, nem használja fel az egyház érdekében azt, a mit a körülmé-nyekhez képest a törvényhozás megadhatott. — Elfogadja a határozati javaslatot.

Kun Bertalan püspök a tisztáninenni képviselőkben meg van a tás az alapjogokban a Mocsári Lajos eljárását veszi védelm

Kovács Albert latát azon pont kivéte nek joga volna itt nyil házban képviselétés a protestánsok a felső de jó ha ezekben a k erősíti.

Szilágyi Dezső hibáztatást a tisztánin közölg. Ragaszkodik kimondott azon állás a prot. püspököknek kotmány szellemével hogy ezen állapot ja zel működni fog, de s ezen fontos kérdés

Indítványozza, gébe vétsék meg, is kijelentette, hogy jogosítva határozni e esetben jogosan el s kait a megjelenéstől, rozati javaslatát Szil

Igy tehát a leendő képviselt törvény előtt me és főgondnoka által még Kun Bertalan a rendkívüli egyeter

Nagy-Enyed v. képv.

A gyűlés meg a tanácskozásnak, — lás alá, főként pedi szonélvezetének 40 megállapítani, noha idő óta rendszeres különös figyelem és

A tárgy a vá törvény kívánalmait relt üzemtervének mond városi erdés a legapróbb részlet jártassággal állított elismerését nyerte

Az előterjeszt területből 1288 hol sarjerdő, és 883 ho fedező szálerdő has ban helyesléssel elő terjesztésre elhatáro csak azon. magát képezte, hogy: ne nyősebb, ha a 40' év átlag nagyobb fater szer vágatának le nek, míg a távolal szer vágatván le, a egymásutánja pedi lara osztott külső csak feleresze 5 tá dív csak a belső 5 év alatt letakari minden egyéb tek teljes szigorúval az fordákba osztassék erdők levágása 10 terhelt övet venne korábbi vágási átá lönbségek leszámít vágás alá.

A fennebbi k lően megfelel a tu ményeknek s a tan a gyakorlat ember különösebben egy tati alig bírtak, a meghozni.

Érdekes volt ismeret mily tömő élettel egybeilleszt azon jelenség is hogy szavazás alk többséggel emelte

Mihez képes ha ugyan a felülv fognak — oly k erdők összes teri

Kun Bertalan püspök törvényben gyökerezőnek találta a tiszáninneni kerület határozatát, mert a zsinati törvényekben meg van az a pont is, hogy minden változtatás az alapjogokban a zsinatnak tartatik fenn.

Mo es ári Lajos szintén a tiszáninneni egyházkerület eljárását veszi védelmébe alá.

Kovács Albert elfogadja a közjogi bizottság javaslatát azon pont kivételével, mely tagadja, hogy a kerületnek joga volna itt nyilatkozni. Ő sem véli, hogy a főrendiházban képviseltetés tárgyában meghozott törvény alapján a protestánsok a felsőházban nagy súlyjal fognak bírni, de jó ha ezekben a kérdésekben az egyház a kissebbséget erősíti.

Szilágyi Dezső a bizottság véleményében nem lát hibát a tiszáninneni egyházkerület eljárásaira vonatkozólag. Ragaszkodik a konventnek 1884. nov. havában kimondott azon álláspontjához, hogy ily csonka bevitelét a prot. püspököknek és gondnokoknak a felsőházba az alkotmány szellemével megegyezőnek nem tartja s kimondja, hogy ezen állapot javítására minden alkotmányos eszközzel működni fog, de a szentesített törvény előtt meghajol s ezen fontos kérdés függőben tartását nem ohajtja.

Indiványozza, miszerint a határozati javaslat szövegébe vételessék még, hogy a tiszáninneni kerület különben is kijelentette, hogy az egyházkerület sem érezheti magát jogosítva határozni a fontos kérdés felett s ennél fogva ez esetben jogosan el sem tilthatta püspökeit és főgondnokait a megjelenéstől. — A nagy többség a bizottság határozati javaslatát Szilágyi Dezső módosításával elfogadta.

Igy tehát a ref. egyház a főrendiházban leendő képviseltetésére vonatkozó szentesített törvény előtt meghajolt s három idősebb püspöke és főgondnoka által a felsőházban képviselve lesz. Ezután még Kun Bertalan püspök tartott rövid imát, mely után a rendkívüli egyetemes konvent ülései véget értek.

Nagy-Enyed város képviselő testületének képviselői közgyűlése.

— Junius hó 22-én. —

A gyűlés megnyitása után előterjesztett első tárgya a tanácskozással, — úgy azért, mert ritkán kerül tárgyalás alá, főként pedig mert a városi polgárság faizási hasznélvezetének 40 évre számított gyakorlatát volt hivatva megállapítani, noha a város majorsági erdői már korábbi idő óta rendszeres használati gyakorlat alatt állanak — különös figyelem és érdeklődés tárgyát képezte.

A tárgy a városi majorsági erdők 1879. évi erdő-törvény kiválsalmi szerinti táblás kimutatásokkal felszerelt üzemtervének megvizsgálása volt, melyet Dezső Zsigmond városi erdész fáradságot nem kimelő utánjárással, a legapróbb részletekig terjedt figyelemmel és szakszerű jártassággal állított össze, miért a képviselő testület méltó elismerését nyerte ki.

Az előterjesztett üzemterv, — mely szerint az összes területből 1288 hold a polgári failletek kiszolgáltatására sarjerdő, és 883 hold a város főként építkezési szükségét fedező szálerdő használatra osztatot be, — általánosságban helyesléssel elfogadott s felülvizsgálata leendő felterjesztésre elhatározott; — tüzetes tanácskozás tárgyát csak azon magától az üzemtervet kevésbé érintő kérdés képezte, hogy: nem lenne-e az élvező polgárságra előnyösebb, ha a 40 évi vágás forda úgy osztatnék be, hogy az átlag nagyobb fatermést hozó belső erdők 40 év alatt kétszer vágatnának le, honnan évenként 20 éves fa nyeretnék, míg a távolabb fekvő külső erdők 40 év alatt egyszer vágatván le, azokból 40 éves fa nyeretnék; a vágás egymásutánja pedig úgy rendeztetnék be, hogy a 10 táblára osztott külső erdőkből egymás folytatában öt év alatt csak felerésze 5 tábla vágassék le, a másik hasonfele pedig csak a belső erdők 15 évi vágása után volna ismét 5 év alatt letakarítandó; — avagy ezzel szemben, hogy minden egyerbő tekintet mellett a szakszerűség teljes szigorával az egész sarjerdő terület 40 éves vágási fordákba osztassék, ha mindjárt a távolabb fekvő külső erdők levágása 10 egymásutánai szállítási nehézségekkel terhelt évet venne is igénybe, midőn mindenik évben a korábbi vágási átmenetelekből származó csekélyebb különbségek leszámításával átlag 40 éves fanövedék kerülne vágás alá.

A fennebbi két külön üzemtervezet mindenike egyenlően megfelel a tudomány és törvény szakszerű követelményeinek s a tanácskozás rendén úgy szakértőileg, mint a gyakorlat emberei által felhozott mellett- és ellenérvek, különösbbe egyik vagy másik nézet felett előnyt kimutatni alig bírtak, miért a határozatot szavazás útján kellett meghozni.

Érdekes volt ekkor látni, hogy a tudomány és szakismeret mily tömören sorakozott a törvényt a gyakorlati élettel egybeilleszteni törekvő elemmel szemben, és már azon jelenség is méltán a haladás előnyére számítható, hogy szavazás alkalmával az elsőnek leírt nézet nagy többséggel emellett határozattá.

Mihez képest a sarjerdők vágásának üzemterve — ha ugyan a felülvizsgáló hatóságok azon változtatni nem fognak — oly képpen lett megállapítva, hogy a belső erdők összes területe 15 táblába osztatván, 30 év alatt

kétszer vágatnék le, míg a külső erdők 10 táblába osztott területe 40 év alatt csak egyszer kerülne vágás alá s ily módon nyerne megoldást a 40 éves vágás forda az élvező polgárság előnyére, azon beillesztett könnyebbitéssel, hogy a külső erdők 10 táblája két ízben vágatván le, a 15 éves belső erdő forda első ízbeni levágása után vágatnék le a külső erdők egyik fele 5 év alatt s csak a belső erdők másodizbeni 15 évi levágásának befejezése után vágatnék le a külső erdők másik hasonfele 5 év alatt, midőn a polgári failletekbe nyeretnék 15 évenként a belső erdőkből 20 éves fanövedék, a külső erdőkből pedig 5 évenként 40 éves fanövedék.

A Szentkirály-utca belső végén fekvő Czirner István-féle pusztá belső telke a városnak, miután annak eladatása véget eddig megkísérlett árverezések eredményre nem vezettek, jövedelmet pedig nem hajtott, jelentkezett vásárló, helybeli lakós Jakab Károlynak 600 frt árban szabadkézből eladatni határozottatott.

A honvédelmektanya felépültével még ez év folytán a városnak több, a katonaság által használt bérhelyisége fog üresen maradni, s hogy a városban továbbra is künn maradó katonai szállások s azok közül első helyen a legjövendelműbbekbe további időre is a város házaiban biztosítottassanak, a gazdaságos számítás első feltételeinek tekintetén, elhatározottatott: a város magyar-utcai, jelenben katonai irodának használt helyiségét állandóan órnagyi szállássá alakítani át, s tanács utasítottatott az átalakítási építkezést szabályszerű árlejtés útján biztosítani.

A rendkívüli hőség miatt a városi tejelő csorda legelője teljesen letarolatván, hogy a tejelő csordás marhák az éhség s innen eredhető betegségekkel megóvassanak, részökre pár heti legelésre — míg egy netáni áldásos eső a kopár legelőt felfrissítene — a Farkaspatkabeli felnőtt erdőrészt jelöltetett ki s egyszersmind az igás marhájok részére erdei legelőt folyamodó gazdák is utasítottak igás marháikat, az utolsó fél évi legelési díj lefizetése mellett, már f. hó 24-től kezdődleg a csordába beadni, — a külön pásztorklás alatti legeltetés egyáltalában meg nem engedtetvén.

Megvásárolni határozottatott az eladásra ajánkozó Sebesi Ádámotól 100 frt árban Apahida előtt azon szigetberek felerésze, melynek másik fele a Horváth Ferencz birtokával jött a város tulajdonába, és így a város azon növekedésben álló szigetnek ezuton egyedüli birtokosa lett.

Helybeli birtokos, megyei tisztí ügyész és városi virilis képviselő Müller Mihály kérelmére, a szervezeti szabályok ide vonatkozó követelményeinek szabályszerű kimutatása után, a tetszésnyilatkozatok között beadott összes szavazatokkal a városi törzspolgárok sorába bevétellett. — Ezzel a tárgyszorozat kimerítettvén, a gyűlés eloszlott.

Pályázati felhívás.

Az „Alsófehérmegyei községi jegyzők egylete“ 3 drb 10 frankos arany pályadíjat tűzött ki egy „közégi takarékpénztár“ szervezetét részletesen tárgyaló műre, mely megfelelő szabályzatban adná elő, hogy gazdasági viszonyaink között népünk anyagi képességére és egyéni hajlamaira való tekintettel, miként volna lehetséges kis községeinkben a tökegyűjtést elősegítve, bizonyos összegig korlátozható kis kölcsönökkel a személyes hitelt fedezni.

E pályaműnek jellegével ellátva, lepecsételve, f. évi szeptember hó 8-ig alólírothoz küldendők be. A határozat kihirdetése s a díj kiosztása a folyó év őszén Vizaknán tartandó közgyűlésen fog megtörténni.

Kelt Nagy-Enyeden, 1885. június hó 5-én.

Török Bertalan,
az alsófehérmegyei községi
jegyzői egylet elnöke.

A Bethlen-főtanoda gyász- és zárünnepélye.

A nagyenyedi Bethlen-főtanoda folyó évi június hó 27-ének délelőtti óráiban kettős ünnepet ült a ref. templomban. Mindkét ünnep magasztos, lélekemelő volt. Az ünnepély első része: gyászünnepély, melylyel a nagyhírű főtanoda előljárósa közelebből elhunyt derék főgondnoka Zeykfalvi Zeyk Károly emlékének hozta meg a méltó elismerés, a hálás visszaemlékezés kiérdemelt adóját. A gyászünnepély a 90-ik zsoltár 2-ik versének orgonakiséret mellett történt elnéklésével vette kezdetét.

Ezen igen szép zsoltári ének végeztével a főtanoda igazgatótanára dr. Kovács Ödön mondott egy eszmékben gazdag, művésziileg kidolgozott gyönyörű imát. Ezt követte a theol. ifjúság dalkarának egy igen szép és nagy praecisioval előadott alkalmi dala, melynek a szív mélyéig ható dallamának folyama alatt Váro Ferencz főtanodai tanár lépett a szónoki emelvényre. Közönségünk megszokta Váro Ferencz tanár urtól eszmékben gazdag, keltői emelkedettségű, a legnagyobb gondal összeállított és sok szónoki erővel előadott beszédekét hallani. Ilyen beszéd élvezete jutott részébe ez alkalommal is. Váro erőteljes vonásokkal rajzolja néhai zeykfalvi Zeyk Károlyt mint a haza egyik lángelkű, fátáradatlan munkásságu volt derék fiát; mint az erd. ref. egyházkerület egyik nagytekintélyű főgondnokát s végül mint a Bethlen-főtanoda feledhetlen emlékü, munkás, tappiatos kuratorát, ki a főtanoda egyik legszomorubb epochájában vállalta magára az egyik fő-

gondnoki tisztet s ezzel nem kevesebb feladatot mint azt, hogy: a vátéken könnyelmű, azon időkbeli vagyongyi kezelés által támadt nagymérvű anyagi romlás valami uton módon helyreigazítottassék s az előljáróság tagjai között létező káros meghasonlás elenyésztessek, mi az ő bölcs tappintatának nagy részben sikerült is.

Ezen szép beszéd, melyet lapunk közelebbi száma egész terjedelmében hozni fog, a nagyszámu diszes hallgatóságra mély benyomást tett. Az ünnepély ezen részét a theol. ifjúság dalkarának egy gyönyörű alkalmi dala zárta be.

A gyászünnepély végeztével a zárünnepély vette kezdetét. Ezen zárbeszédet mondott Dr. Kovács Ödön igazgató-tanár. Ezen, a Bethlen-főtanoda beléletét, a magyar ref. egyetemes egyház jelen tanügyi viszonyait, ez irányban kifejtett tevékenységét, irányát feltüntető nagyszámu szép beszédet szintén egész terjedelmében fogjuk közölni.

A rectori zárbeszédet követte a szokott évi jutalmak kiosztása melynek végeztével, — a főtanodai zenekar szép indulójának hangjai mellett, — a mindvégig nagyszámu diszes közönség a legjobb benyomásokkal felkében oszlott szét.

CSARNOK.

Szemelvények

Dr. Smollett „Humphry Clinker“ cz. regényéből.

— Angolból Dr. M. —

(Folytatás)

Éjjélkor szobáinkba vezettek s én egy fél óra mulva mélyen elaludtam, de három óra tájt ékteleen tűzi láрма riasztott fel s felszökre, hálólíngben az ablakhoz siettem. Az éj sötét és viharos volt s egy rakás ember fákllyakkal és lámpásokkal látszólag nagy zavarban s rémülten ideoda futkosott. Ruháimot egy percz alatt magamra rántva, lerohantam a lépcsőn s megtudtam, hogy a tűz egy hátsó lépcsőre van korlátozva, mely a Lismahago külön álló hálósobájába vezetett. — Ekkor már a hadnagyot is felriasztotta a második emeleti ablaka alatt hallszó ordítás, de ruháit nem találta meg a sötétben s szobája ajtaja kívülről volt bezárva. A cselédség azt kiabálta neki, hogy a házat kirabolták, kétségkívül a rablók elvitték ruháit, rázarták kívülről az ajtót s lángba borították az épületet, mert a lépcső ég. E válságos helyzetben a szegény hadnagy meztelenül futkosott szobájában, mint mokus a kalitkában, időnként ki-kidugva fejét az ablakon és segélyért rimánkodva. — Végre a bárót is kihozták hordszékével, utánna jött nagybátyám az egész családdal, Thabithát is beleértve, ki sikoltozott, sirt s tépte haját, mint kinek elment az esze. — Tamás báró már rendelkezett volt embereinek, hogy hozzanak egy hosszú lajtorját, s mikor ezt a hadnagy ablakához támasztották, komolyan biztatta, hogy szálljon le. Nem kellett sok biztatás s Lismahago azonnal kijött az ablakon, folyton azt ordítva az alatt álló népségnek, hogy tartsák erősen a lajtorját.

A helyzet komolysága dacára sem lehetett e jelenetet látva merőben elfojtani a nevetést. — A hálólínges hadnagy szánalomgerjesztő arc kifejezése, a fejét takaró bojtos hálólíng, hosszú, sovány tagjai s fedetlen testrészei a cselédségtől világitás végett feltartott fákllyak s lámpások fényénél igen festői látványt nyújtottak.

Az egész társaság körülállta a lajtorját, kivéve a bárót, ki hordszékében ült s mindegyre felkiáltott: „Isten irlgalmaz nekünk! Mentsétek meg az uraság életét! Ügyeljen hová lép, drága hadnagy ur! Csak lassan, tartsa jól magát! Fogodzzék mindkét kezével a lajtorjájába! Jól van édes fiam! Brávó! éljen a vén katoná! Hozzatok egy lepedőt! Hozzatok egy meleg lepedőt s melegítsétek be szegény hitvány testét! Melegítsétek ágyat a zöld szobában! Ide a kezét kedves hadnagyom! Sziveaból örülök, hogy egy porczikájának sem lett bántódása!“ — A lajtorja alján szíve imádotja fogadta Lismahagot s kikapva egyik leány kezéből egy lepedőt, testét betakarta vele; két inas karonfogta s egy szolgáló a zöld szobába szállítottta, hová Thabitha kisasszony is hűségesen elkísérte s megvárta, míg szépen ágyba fektették. A hadnagy ezen mivelet alatt egy hangot sem szólt, hanem mérges képpel tekintgetett a néző közönségre, mely most tömegesen a nagy társalgó terem felé tartott, hol bámoló kíváncsisággal néztek egymásra.

Házigazdánk, ki egy puha széken foglalt helyet, megragadta nagybátyám kezét s majd megpuukkanva a kaczagástól, megszólalt:

— Máté pajtás! tűzz homlokomra koszorut cserfá-, borostyán-, babér- vagy petrezselyem-levélből, vagy miből éppen akarsz s valid meg, hogy ez hetedhétországra szóló mesterfogás volt a lóvátetés terén, hahaha! Minő tárgy! minő karikatúra! Hol egy Rosa? hol egy Rembrant? — Lelkemre mondom, nem adnám ezer forintért, ha lefestethetném! Minő leszállás a keresztből, vagy felmenés az akasztófára! Minő fény és árny! Mily festői csoportozat alatt! Minő arczjáték fenn, minő pofa! Ügyeltetek a pofára? hahaha! . . . a tagokra, az iznokra? minden porczikája remegett! Hát még a lepedő! minő costume!!

— Az egész hát elvégre is csak vak láрма volt, — szólt nagybátyám komolyan. — A miért felriasztottak éj-

jeli pihenésünkől s majd hogy az eszünket elveszítjük, nem egyébről történt, mint egy rossz tréfáért . . .

— Persze, — felelt házigazdánk, — de mily bohózat, minő bonyodalom, minő esztanós végkifejlődés!

— Várjon még egy kissé, — szolt nagybátyám — még nem vagyunk a végkifejlődésnél s nagyon ohajtóm, hogy a bohózat ne váljék szomorujátékká. A hadnagy azon rideg lények közé tartozik, kiknek a humor iránt nincs érzékük. Maga soha sem nevet s még kevésbé tñri, hogy más nevéssen rajta, aztán ha meg alkalmas személy is lett volna kiszemelve; maga a tréa — magyarul szólva — igen vad volt.

— Üsse a kő, — szolt a báró, — annyit sem engedhetem el belőle, mint a körmenet leketője, ha éppen édes-kedves apám lett volna is; ami pedig a személyt illeti, ilyenre csak egyszer bukkan az ember életében.

Itt Tabitha kisasszony, kibem már forrott az indulat, közbeszólvá megjegyezte, hogy egyáltalán nem érti, miért lenne Lismahago ur alkalmasabb személy a kifigurázásra magánál a bárónál, s nagyon tart tőle, hogy a báró nagyon hamar rá fog jöni, mennyire eltévesztette emberét.

A bárót e figyelmeztetés meglehetősen lehangolta, mivel úgy nyilatkozott, hogy a hadnagy épenességgel valami vad tatár vagy barbár, ha e sikerült tréfás ötlet szellemét felfogni nem képes. Egyuttal megkérte nagybátyámat s nővérét, hogy a nehezeltést osszlássák el s e kértést Bullfordné ő nagysága is hatályosan támogatta, — e közben jól lefordva meggondolatlanságáért fért, ki a leekéztetést arczának egyik feléu kellő alázattal, a másikon gúnyos vihoggal fogadta.

(Folytatása köv.)

VEGYES HIREK.

— **Török Bertalan** főjegyző barátunk s kis lapunknak igazándi szerkesztője, sokoldalú tevékenység után kissé kipihenendő — munkakedvének tőlünk távolabb eső tért keresett, vagyis több heti tanulmány-utrá indult. Egyelőre az országos kiállítás megzemlése végett Budapesten állapodott meg. Közleményeivel gyakran fogja lapunkat felkeresni.

— **Városi kórház.** Gyulafehérvárt a 48 ágyra berendezendő városi kórház alapköve közelebből tetéttel a polgármester s több érdeklődő jelenlétében. Az épület 8 ezer forintba előirányzott költségét, mint halljuk, a polgármester buzgólkodása teremtette elő, széles körű érdekelttség felbresztése s adománygyűjtés által. Az ünnepély fontosságából mit sem von le s a kórház emberbaráti hivatását nem másítja meg az egyik alaptevő jelmondása, mely arra látszik célozni, hogy e kórház nem betegek, hanem egészségesek számára épül. („Egészség honuljon falaid között!”)

— **A marosludas-besztercei** 110 kilométer hosszú helyi érdekű vasút építésére és üzletére Kemény János b. Eszterházy Kálmán gr. s több érdeklődő engedélyt kapott.

— **Szép tett.** Fogl E. bécsi gyáros 10.000 frtot adakozott azon célra, hogy ez összeg vidékenként felosztva nehány vagyontalan, de jó igyekezetű magyar iparosnak kiállítás tegye az orsz. kiállítás megtekintését s a szakmájába vágó iparezikké tanulmányozását.

— **Az erdélyi g. keleti románok** szebeni congressusa visszautasította csekély fizetésű papok javadalmasítására a kormány által felajánlott 24 ezer forintot, mivel a vallás- és közoktatásügyi miniszternek azon feltételét, hogy a kiosztást az egyes lelkészek közt a kellő informatio alapján a miniszter eszközölje, a congressus az egyházi önkormányzatra sérelmesnek véli.

— **Lépfene.** O.-Tordoson a rendkívüli hőség következtében 31 drb juh s 4 drb szarvasmarha pusztult el lépfeneben. Jelenleg még 4 drb szarvasmarha van gyógykezelés alatt. A juhek közt a baj már megszűnt. A szükséges hatósági intézkedés megtörtént.

— **Szép egyházi vagyon.** A közelebből összesülő szerb congressus közel 4 milliónyi alap és alapítvány felett rendelkezik. Ugy látszik a magyar haza még sem olyan mostoha anya, mint némely jólétben dúsuló, de azért folyászt duzzogó testvéreink hirdetik.

— **A cholera** az idén sem szűnik meg a kedélyeket nyugtalanítani s a hatóságokat s egyeseket az ivóvíz jóságának szigorú ellenőrzésére, a legpedansabb tisztaság fenntartására s a mértékletes életmódra emlékeztetni. Ezuttal a Francia- s Olaszországban a mult ősszel kialakult járvány Spanyolországban ütötte fel fejét s egyre nagyobb területeket áraszt el, ehhez képest a betegségek s halálozások száma is emelkedőben van. Madrid, az ország fővárosa eddig még igen kis mértékben van megtámadva. Sajnos, hogy a babonás köznép értelmes védekezés helyett ellenszegül a hatósági intézkedéseknek, s ez által a vérszerb járvány elfojtását késlelteti. Tőlünk ugyan még jó távol van a vész, lehet hogy el is kerül, de az előrelátás mégis azt parancsolja, hogy háznak környékét minden piszoktól megsebezítsük s folytonosan örködjünk, hogy jó vizünket s levegőnket minden ártalomtól megóvjuk. Ha ezt mindnyájan megtennők, nem szorulnánk Bara-cseppekre, vagy diófalevél pálinkára.

— **A kutak ivóvizének megtisztítása.** Hogy mily nagy fontossággal bír a közegészségre a tiszta ivóvíz, azt

nem szükséges bővebben magyaráznunk s épen azért eszközökről kell gondoskodnunk, melyek segítségével kutaink vizét megtisztíthatjuk és tisztán tarthatjuk. Ily eszközt ad kezünkbe a következő eljárás: Körülbelül 20 drb likaes faszendarabot fonalak segítségével egy esomóba kötve, s minden ily esomóhoz 2 kgm kőso darabot véve, a kut tükrenek különböző pontjain három ily esomót annak fenekére eresztünk. Ezzel az eljárással akár szivattyus a kut, akár nem, a víz három nap alatt kristálytisza lesz. Ezt az eljárást évenként 3—4 ízben ismétéljük azzal a különbséggel, hogy kőso csak az első alkalommal kötünk a szénesomókhoz, azontul pedig likaes tégladarabokkal sulyosbitjuk meg azokat. A faszendarabok annyi piszokot, meszet, gypszet és szerves részeket stb. szívnak magukba, hogy végre oly sulyosokká lesznek, mint a kőszén. Ugyanazok a faszendarabok 2—3 évig maradhatnak.

— **Eladó leányok miatyánkja.** Mi kérők, ki vagy a 25—30-as években, jelentessék be a te neved; jöjjön el a te násznagyod; legyen meg a te akaratod, miként itt a salomban, azoképen a templomban is. A mi mindennapi konyhapénzünket add meg nekünk minden hó elsején; és becsásd hozzánk leánykori udvarlóinkat, miképen mi is elboesztjuk a rád kacsintgató szobaleányokat. Es ne vgy minket a jövő farsangba leányfóvel, de sőt szabadíts meg a pártától; mert tiéd az ebéd idejének meghatározása, a kontó kifizetése és az utolsó előtti szó, — most és a pap előtti összeadásig. — azontul a m — nem!

— **Dr. Varró Indórtól** igen nagy szorgalommal összeállított évi kimutatást vetünk a dr. Antal Géza r. k. egyetemi tanár Rökus-kórházi főokostályán a mult évben (fenjáromlag és fekvőleg) kezelt betegekről. A főbb műtétek s az újabb sebészeti eljárások elég részletesen vannak ismertetve. A folyékony irmodoru művecskét, mint gyakorló orvosokra nézve érdekelt, melegen ajánljuk a szakértők figyelmébe.

— **Megjelent** „Vörösmarty összes műveinek“ 31-34-füzeté Mehner Vilmos buzgó kiadó áldozatkészsége folytán szép kiállításban s Gyulai Pál felügyelete alatt. Egy füzet ára 30 kr. Melegen ajánljuk a közönség pártolásába.

Uj könyvek, melyek Wokál János könyvtárában Nagy-Enyeden kaphatók.

Tátrafűrésd, klimatikus gyógyhely Szepesmegyében és környéke. Irta dr. Jármy László, egy czimkép és egy tervrajzzal. 80 kr.

Endródi Sándor költeményei 1879—1885. 2 frt. **Centralismus** a magyar ev. ref. egyházban. Irta Szabadlövü. 80 kr.

Gyászima és emlékbeszéd, melyet az erd. ev. ref. egyházkerület püspöke és kir. tanácsos főúsztt. mélt. Nagy Péter emlékre mondottak Hegedüs János s Sándor János. 20 kr.

Az időjárásban alapvonalai gyakorlati mezőgazdák és gazdasági tanítványok tanulói számára s a művelt közőnség használatára. Dr. Masch A. fordította és átdolgozta Székely Mihály, második kiadás. 1 frt 50 kr.

Magyar történeti életrajzok, szerkeszti Szilágyi Sándor. I. évf. IV. kötet. 1 frt 80 kr.

A m. kir. államvasutak tíz évi működése a közgazdaság terén. Irta Saárovsy Kapellán Ödön. 2 frt.

Tárgymutató a döntvényntár régi folyam XXVI-XXVIII. és új folyam I—X. kötetéhez. Szerkesztette dr. Fayer László. Ára 2 frt 80 kr.

Német balladák és románcok, magyarázata. Heinrich Gusztáv, második rész. Schiller balladái és románczai. 70 kr.

— **Lapok versenye.** Mint minden téren hazánk ipari és szellemi fejlődésében, úgy a lapirodalom terén is üdvös eredményei mutatkoznak a versenynek. Hirlapirodalomunk az utóbbi tíz év alatt rohamosan emelkedett igazán nagyvilági színvonalra. S ma már van oly lapunk is, mely havi 1 frt 20 kr-ért s negyedévi 3 frt 50 kr-ért annyit nyújt, mint ily olcsó árért egyetlen napilap sem Európában. (Kül-földön a lapok egyáltalán drágábbak, mint nálunk.) E lap a Pesti Hirlap (Budapest Nádor-utca 7. sz.), mely most éli 7-ik évfolyamát s a versenyben immár sok öregebb kollegáját győzte le. Mint a Pesti Hirlap szerkesztője velünk tudatja, a jövő évszázad folyamán a lapot már egészen új szerkezetű körforgó (retációs) gépen nyomják s minden nap kivétel nélkül tizenhat oldalt (két teljes ívet) fog tartalmazni, mely azonban nem fog a tartalom összefüggését nagyon zavaró külön mellékletekre oszlani, hanem — a gép szerkezeténél fogva egy darabban nyomtatni ki, — 16 oldalos könyvet fog képezni, melynek lapjai és közleményei sorban, megszakítás nélkül fognak egymásra következni. Ami bizonyára még kedveltebbé fogja tenni a magyar olvasó közönség által eddig is rendkívüli mérvben fölkarolt lapot. Ehhez járul minden heten egy-egy külön albumba köthető zene-melléklet (tehát 52 füzethez egy évben 80—100 darab zeneszerzeménnyel) az előfizetők részére ingyen. Ez az, mit 3 frt 50 kr negyedévi árért ma egyetlen napilap sem ad Európában. Emellett — amint már szinte fölösleges megjegyezni — a Pesti Hirlap a legélénkebb, változatosabb, komoly és mulató tartalmat nyújt naponként, egy-egy szenzációs regény közlésén kívül. Munkatársai a régi jó erők maradtak továbbra is. Vezérezikket legkiválóbb publicistáink írják: Pulszky Ferenc, Bekács Gusztáv, Tors Kálmán, Eötvös Károly, Pesty Frigyes, Borostyáni Nándor, dr. Kenédy Géza fel. szerkesztő, stb. — Tárcait és karcolatait, melyekből minden szám többet is tartalmaz, a kedvelt tollú Mikszáth Kálmán (Szarraz), kinek a „T. Házból“ című országgyűlési karcolatai közkeletűsége tettekt szert, Bartók Lajos (Don Pedro), Agai Adolf (Gósezer Bors), Könyves Tóth Kálmán, Kürthy Emil (Köbor lovag), Tábori Bébert (Columbus), Tóth Béla, dr. Radó Antal, dr. Székely János, Simonyi Kálmán, Rohoz István, Latkóczy Mihály, dr. Mikló Izidor, Sebők Zsigmond; női írónk közül Beniczkyne-Bajza Lonke, Majthényi Flóra, stb. — Többi rovatait is gondadal és élénk szerkesztők a nagy számú belmunkatársak. — Minden szám tartalmaz a közönség köréből való felszólalások s szívesen olvasott szerkesztői ízenetek. Az előfizetési pénzek (negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr.) a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) küldendők. Matalványszámokat egy hétig ingyen küld a kiadóhivatal.

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1885. június hó 25-ről. Egy hectóliter tisztabuza 6 frt 25 kr, rozs 4 frt 75 kr, elegy buza 5 frt 50 kr, törökbuza 4 frt 60 kr, zab 2 frt 75 kr. Egy kiló marhahús 40 kr, sertésbús 40 kr, borjúnús 36 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Gyapjutermelés és gyapjumosás.

— Kiállítási level. —

Budapest, 1885. június 24.

A juhtenyésztés Magyarországon a fejlődöttébb állattenyésztési ágak közé tartozik.

A kormány időről-időre díjazással egybekötött tenyészvárosok rendezése által igyekszik e téren a tenyész-tési kedvet fokozni s hogy ebbeli működését minő siker koronázza, azt a mult hóban megtartott tenyész és hizott juhkiállítás eléggé kedvező színben tüntette fel. Tömeges lakosságú, élénk forgalmú központokhoz közel eső gazdaszatoknak a hus-juhok tenyészése bizonyára jól kifizeti magát, de a nagy városoktól távol eső vidéki gazdáknak, a minő magam is vagyok — sokkal ajánlatosabb a juhot nem annyira husáért, mint inkább gyapjujárt nevelni, mert ez a befektetett tőke gyümölcseit sokkal inkább meghozza, mint amaz.

Mezőgazdaságunk e nagyfontossága és jól jövedelmező mellékáának terményeit beható vizsgálódás tárgyává tettem a mezőgazdasági csarnokban s sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy e téren vajmi szegényesen vagyunk képviselve, amennyiben a magyarországi gyapjutermelők gyűjteményes kiállításán kívül — amelyben 39 termelő vesz részt — alig 10—12 kiállító szerepel gyapjumintákkal.

E körülménynek egyik főokát bizonyára abban kell keresnünk, hogy a hazai földbirtokok, illetve juhtenyésztők, a birtokaikon uralkodó viszonyok miatt nem részesíthetik termelt gyapjuikat azon gondos és arányos mosatásban, minőt a vevő követelni jogosítva van, ami a termelő és vevő közt igen sokszor kellemetlenségekre ad alkalmat. Már e körülménynél fogva is, de még inkább az orosz és ausztráliai gyapju rendkívüli versenyével szemben minden gyapjutermelőnek arra kell fősulyt fektetnie, hogy a mosatás tisztasága és czélszerű kezelése által gyapjuját kelen-dővé tegye. A kézi mosás bármily lelkiismeretesen vitessék is keresztül, mindig hiányos marad; egyedül a nyári mosást lehet olyannak tekinteni, mely e tekintetben minden igényt kielégít.

Hazánkban jelenleg egyetlen — a kiállításon is képviselt — nagyszerű gyapjumosásra berendezett gyártelep létezik s ez az „Első magyar gyapjumosó és bizományi részvénytársaság“ Budapestben, mely 1869-ben alakult abból a czélből, hogy a hazai juhtenyésztők a hátonmosás kellemetlenségeitől megkíméltesse és gyapjuiknak magasabb ár szerzettessék az által, hogy azok feldolgozásra készen egyenesen a gyáraknak adatnak el. Az intézet gyapju-termelésünk fokozására nagy hatást gyakorolt s vezetői ismert személyiségénél fogva a termelők általános bizalmát bírja. Az igazgatóságban Visontai Kovács László (a képviselőház érdemud háznagya) mint elnök, Hanover Miksa mint alelnök s Karsai Albert és Forrai Henrik mint igazgatók foglalnak helyet; a felügyelő bizottság pedig id. Muzsly István elnöklöte alatt Csery Lajos, Huszár Sándor és Vadosy György tagokból áll. Az intézet ügyeit állandóan a széles körben szakember gyanánt ismert Kich Károly vezérigazgató vezeti oly kiváló eredménnyel, hogy az évről-évre mind nagyobb tért hódít az országban.

(Vége köv.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS — TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 436—885.
K. B.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú közmunka- és közlekedési m. k. miniszterium 1885. május hó 24-én 13710. szám alatt kelt rendeletével a nagyenyedi patak szabályozás s az a felett létező vasuti hid újraépítése s az annak folytán szükséges földterületek ki-sajátítási árának megállapítása ügyében a tárgyalást elrendeltetvén, erről az érdekelt felek azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy a tárgyalás folyó évi július hó 6-án és következő napjain minden nap délelőtt 9 órákor kezdődőleg Alsó-Fehérmegye alispáni hivatalánál fog megtartatni.

Alsófehérmegye alispánjától.

Nagy-Enyeden 1885. június hó 19-én.

CSATÓ JÁNOS,
kir. tanácsos alispán.

Egy nevelő,

kinek jó bizonyítványai vannak — igen szerény feltételek mellett — ajánlkozik kisebb gyermekek mellé a nzári szünetidőre.

☛ Bővebben e lap kiadóhivatalában. ☛

Szerkesztői iro
Nagy-Enyed
A KIADÓHIVATAL
hova
lap szerkesztés részét
közlemények kelté
Kiadóhivatal
Wokál János könyvtár
hova
az előfizetők és hi
bermentesen küldé
Kéziratok nem adatnak

A ké

„Dicsérjük, jut
egyik munkájában a
ván gróf.

A Bethlen-főtar
hó 27-én gr. Széche
vaiban kifejezett s
eleget, midőn egyik
néhai zeykfalvi Ze
adta a kegyelet, a ha

Eme nagyhírű
a vallásérköcsi, a
lése, fenntartása és
a régi Erdély hatá
kon tul is, igen szé
becsülhetlen szolgál
cső alapítója Beth
jedelemhez méltó
misszióját elkezdette
táson, kemény ráz

Kelbelébe kor
űszkökkel kezöbbe
patok, oiañ hordá
és sérthetlen sem
még a templomok
szórták, tudomány
elrabolták, az épít
tak, — szóval a kö
mindannyiszor felé

Sőt mikor El
áztatta vér, falvai
ellenesség kezei által
mikor békesség h
noda életében az
tek be nem egysz

Anyagi javai
ennek fenkölt go
tal megragadtatva
munkássága és s
eme főtanoda oltá
kik anyagi javai
tak a törvény és

Az ezen lelki
a főtanoda testén
sabbak és orvosol
lyeket Erdély és
fegyveres ellenség

Olyan idők
mikor a belvisza
ennek nagyhírű
és erkölcsi neve
rára és hátrama
ifju nemzedéknek

Sőt fenyege
lonnal, hogy s
ketté választásse
megbénítottassék.
— hála a főtan
szenvedett.

Azonban, h
tatásokat élt át a
ságnak századok
fénye, világító to
sorsu tanulók a
ves megróbálta
szersem. Koron
buzgó, tehetség
dozásuk alatt ka
hette; kiknek be
és veszélyes be
Mikor néhai zey
főtanoda egyik f
szép megbízatás
ezen főtanoda r
élt és nagyon k
mellyel azok, k
s másnemű vis
jövőjére gondolt
tett tartani attó